

Genoeg is beter

NAV Het ledenblad van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond Oktober 2021 Nummer 9 29ste jaargang

7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn: onwerkbaar en onrealistisch

Minister Schouten heeft begin september het ontwerp voor het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn (7^e NAP) naar de Tweede Kamer gestuurd en al als concept naar Brussel. De NAV heeft met andere partijen uit de sector zeer kritisch gereageerd. De economische doorrekening is nog niet afgerond. Het 7^e NAP is nog in de ontwerpfase en bevat verschillende hoofdlijnen. De plannen bevatten vijf pijlers: A. duurzame bouwplannen; B. gebiedsgerichte maatregelen; C. aanvullende verplichte maatregelen zoals teeltvrije zones en bufferstroken; D. pilots en kennisontwikkeling en -verspreiding en E. handhaving en controle. We geven u de hoofdpunten voor akkerbouwers.

Duurzame bouwplannen

Met ingang van 1 januari 2023 wordt het landelijk verplicht om 1 op 4 rustgewassen te telen op ieder perceel. In de loop van het 7^e NAP wordt dit 1 op 3, zonder dat het effect van 1 op 4 wordt getoetst. Dit is een zeer ingrijpende maatregel in de bedrijfsvoering van akkerbouwers. Er wordt nog gewerkt aan een lijst met rustgewassen. De onrust onder de grondstofafnemers als Avebe en Cosun is bekend. Daarnaast moet men op zand en löss vanaf 1 januari 2023 op 60% van de percelen een vanggewas hebben ingezaaid en met ingang van 1 januari 2027 op 100% van de percelen. Dit moet zijn ingezaaid of doorgezaaid vóór 1 oktober. Dit betekent dat op deze gronden de aardappels en suikerbieten uiterlijk in september moeten zijn geoogst. Het ministerie denkt dat dit wel op te lossen is in de keten door veredeling (alsof dat binnen twee jaar lukt!) en verandering van de logistiek. Tegelijkertijd wordt er een nieuwe grondsoortenkaart gemaakt op perceelsniveau. Het kan dus zijn dat uw percelen met deze herziening andere bemestingsnormen krijgen én onder andere regels gaan vallen. Dit kan positief of negatief uitpakken.

Aanvullende landelijk verplichte maatregelen

De belangrijkste aanvullende maatregelen die landelijk gaan gelden zijn de teeltvrije zones van 5 m breed langs KRW-waterlichamen en ecologisch kwetsbare waterlopen en 2 m bij overige watergangen, met een maximum van 5% van een perceel. Dit ondanks het feit dat uit de Milieu Effect Rapportage nauwelijks effect van dergelijke zones blijkt! Waterbeheerders kunnen toestemming geven voor smallere zones, met de huidige teeltvrije zones als minimum. Om verbinding te leggen met het GLB en het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming, waarin buf-

ferzones worden geadviseerd, zal nog gekeken worden of teeltvrij kan worden omgezet in bufferzone.

Gebiedsgerichte aanpak

In gebieden waar de waterkwaliteit achterblijft zullen gebiedsprocessen worden gestart. De bedoeling is om boeren te helpen met deskundig advies om de juiste maatregelen voor het eigen bedrijf te nemen. Wellicht komen hierdoor de piekbelasters beter in beeld. In dat geval kan men daar voor een gebiedsgerichte aanpak kiezen i.p.v. alle regels hetzelfde voor het hele land en op plekken waar wel wordt voldaan aan de normen. Hier liggen dus kansen.

Enkele overige zaken

De equivalente maatregelen en de biet-frietregeling blijven bestaan. Er komt meer ruimte voor het toepassen van vaste mest door het verlagen van het percentage waarin dit meetelt voor de P-ruimte naar 75%. Ook wordt de uitrijperiode van vaste dierlijke mest veranderd naar van 1 januari tot 15 september op bouwland op zand en löss. Uiteraard blijft de inwerkplicht bestaan en kunnen waardevolle vaste meststoffen dus alweer niet uitgereden worden in een gewas in het voorjaar.

Reacties

De NAV vindt het een gemiste kans dat er niet wordt gewerkt vanuit een bodemvisie, maar dat er nu weer allerlei beperkende maatregelen worden opgelegd die nauwelijks effect zullen hebben. Het meest verbijsterend van de plannen is, dat deze zijn gepubliceerd zonder de economische impactanalyse af te wachten. Ook de beleidsmakers zelf voelen wel aan dat de maatregelen geld gaan kosten en de inkomens onder druk zullen zetten, maar men blijft optimistisch. Zinnen als *'Alternatieve gewassen en alternatieve verdienmodellen kunnen ontwikkeld worden om deze inkomstendaling deels te ondervangen. Aanvullend wordt voorzien dat tot 2027 via het GLB een vergoeding gekregen kan worden voor verdergaande rotatie dan het basisniveau.'*, *'De teelt van vanggewassen kost geld, maar omdat deze maatregel bijdraagt aan een betere bodemkwaliteit, wordt verwacht dat op de langere termijn deze maatregel een positieve bijdrage levert aan het saldo van de ondernemer.'* en *'Deze maatregelen kunnen worden ingezet vanuit overheden en ketenpartijen, maar ook is een belangrijke rol weggelegd voor consumenten die duurzaamheid waarderen en meer over hebben voor duurzamere producten.'* getuigen van een ongefundeerd grenzeloos optimisme over het

boereninkomen en de bereidheid van consumenten om meer te betalen voor duurzaam geproduceerd voedsel. Niet realistisch! En zouden de maatregelen nou nog substantieel bijdragen aan de doelen voor waterkwaliteit, dan waren ze nog enigszins verdeelbaar. Maar de Milieu Effect Rapportage concludeert dat de maatregelen nauwelijks zullen bijdragen en dat een gebiedsgerichte aanpak beter zou zijn.

Zienswijze

De NAV is betrokken geweest bij twee reacties op de plannen, één van de BO Akkerbouw en één vanuit de sector inclusief andere sectoren dan de akkerbouw. De economische doorrekening wordt wellicht door de sector gecontroleerd en zelf uitgevoerd. Beide reacties kunt u vinden op www.nav.nl. Deze reacties zijn naar de Tweede Kamer gestuurd. Uiteraard gaan we ook proactief aan de slag en komen we met eigen plannen en maatregelen als alternatief. De NAV heeft ook deelgenomen aan een technische briefing en ambtelijk overleg met het ministerie. Ook is Thom van Campen (VVD) op het bedrijf van ons bestuurslid Henk Janknegt door Henk en voorzitter Teun de Jong ontvangen voor uitleg over hoe de plannen zullen uitwerken op het boerenbedrijf. De Tweede Kamer heeft er over gedebatteerd op 16 september. Veel van onze bezwaren zijn daar door diverse partijen ingebracht. De discussies gaan verder. De werkgroep Mineralen buigt zich er over. De NAV gaat uiteraard een zienswijze indienen. Dat kunt u ook doen, tot 18 oktober. Het meest informatief lijkt het ons als boeren vanuit de situatie op hun eigen bedrijf reageren. Indienen kan per email naar planMER7eAP@minlnv.nl. De plannen vindt u op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/09/06/consultatie-en-milieueffectrapportage-voor-het-7e-actie-programma-nitraatrichtlijn>. **NAV**

GLB plannen: akkerbouw betaalt de prijs

Op 24 september heeft minister Schouten haar plannen voor de invulling van het GLB naar de Tweede Kamer gestuurd. Onze conclusie: er wordt voornamelijk gefocust op het halen van klimaat-, milieu- en biodiversiteitsdoelen. Het eerste doel van het GLB, nl. een redelijk boereninkomen om de voedselzekerheid te garanderen, is daaraan ondergeschikt gemaakt.

lees verder op pagina 2

Het was in augustus nauwelijks voorstelbaar dat in oogstmaand september op veel plekken in ons land de droogte spelbreker in de oogst zou worden. De uitzonderlijk lange nazomer in de afgelopen maand

noopte menige aardappelteler tot uitstel of beregenen alvorens te kunnen rooien. Uiteraard gold dat beregenen enkel die boeren die daartoe de mogelijkheid hebben binnen de regelingen ten aanzien van bruinrot. Daarnaast was het

voor de vroege zaai van koolzaad en wintergranen moeilijk om een aanvaardbaar zaaibed te maken. De grillen van het weer en de natuur maken maar weer eens duidelijk dat boeren 'van achter het bureau', zoals dat in sommige overheidsplannen naar

voren komt in de vorm van kalenderlandbouw een utopie is!

Hoefden we dan in de afgelopen maand geen water op te dweilen; de politieke plannen op het gebied van het 7e Actieprogramma Nitraat, de nationale invulling van het nieuwe GLB, de ruimtelijke claims voor natuur, woningbouw en stikstof maakten dat de agenda's voor belangenbehartiging overvol zijn. Maar de tactiek van de overheid om zonder gedegen overleg vooraf - en zonder dan de goede praktijkoplossingen ook toegepast te hebben - rammelen-de conceptregelgeving over de schutting te gooien maakt dat het meer op dweilen lijkt, maar dan wel met de spreekwoordelijke open kraan. De inzet van de regering gaat teveel naar de maatschappelijke wensen van bescherming van natuur en leefom-

geving. Deze maatschappelijke wensen leiden tot een hogere kostprijs, vanwege extra handelingen, landverlies en vergrote risico's wegens verlies aan gewasbeschermingsmiddelen. De kosten liggen dus bij de producent, terwijl de gebruikers, zowel de voedingsmiddelenindustrie als de consument, vrijheid van handelen houden en tegen de laagste productiestandaarden en prijzen het product van elders kunnen halen. Dit proces kennen we al langer en gaat leiden tot vershraling van het landbouwinkomen en dientengevolge tot verdere schaalvergroting. De vraag is of dit nu door de beleidsmakers bedoeld werd.... Kortom, het landbouwbeleid dreigt ondanks onze tomeloze inzet toch weer de verkeerde afslag te nemen. Op alle fronten geven wij vanuit de NAV die waarschuwing!

Teun de Jong

vervolg van pagina 1

GLB plannen: akkerbouw betaalt de prijs

Er vindt een verschuiving plaats van geld richting melkveehouderij, de inkomens gaan vooral in de akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt drastisch naar beneden, de voedselproductie neemt af, de schaalvergroting komt in een versnelling, de eiwittransitie mislukt en in het algemeen zal plantaardige productie afnemen. Dat is de prijs die betaald wordt voor het compenseren van melkveehouders in veenweidegebieden en rondom N2000 gebieden.

De plannen

Kort samengevat komt het er op neer dat voor de akkerbouw als voorwaarden voor pijler 1 gaan gelden: een 3 m brede bufferstrook zonder bemesting of gewasbescherming langs watergangen, gewasrotatie (nog nader in te vullen), minimaal 4% van het areaal niet-productief houden (bij meer dan 7% niet-productief is een vergoeding mogelijk, maar de minister wil vanggewassen niet mee laten tellen). Daarbij is er 25% van het geld voor pijler 1 beschikbaar voor de ecoregelingen. Dit zal gaan via een puntensysteem en een cafetariamodel.

Tegelijkertijd vindt er een grote verschuiving (in 2023 15%, later meer) plaats van pijler 1 naar pijler 2, wat grotendeels wordt besteed aan de stikstofproblematiek rondom N2000 gebieden en peilverhoging in de veenweidegebieden vanwege klimaat.

WUR rapport

Schouten leunt in haar Kamerbrief sterk op een recent rapport van WUR. Hierin is een aantal maatregelen en scenario's beoordeeld op kosteneffectiviteit en op hun bijdrage aan milieu-, klimaat en biodiversiteitsdoelen. Daarbij is gekeken wat het effect op het boereninkomen is, als neveneffect (!). Wat het betekent voor voedselproductie en voedselzekerheid is genegeerd, voedselzekerheid en -productie hoorde ook niet tot de 30 gedefinieerde kernopgaven (voedselbossen bijvoorbeeld wel!). En daar gaat het dus meteen mis. Als je het maatschappelijk belang van voedselproductie totaal buiten beschouwing laat is het door WUR voorspelde verlies van 300.000 ha productiegroond in Nederland alleen door GLB maatregelen immers best te doen,

naast de gewenste 80.000 ha voor bossen en wat er nog nodig is voor woningbouw en infrastructuur.

Onze analyse van het WUR rapport is dat men op sommige plaatsen goed de huidige problematiek wat betreft de landbouw in beeld heeft: de kosten van verduurzaming komen grotendeels bij de boeren terecht omdat de markt niet méér gaat betalen, de inkomens liggen gemiddeld 35% lager dan in andere sectoren, 20% van de boerenbedrijven zit onder de lage inkomensgrens (akkerbouw 20-34%), veel boeren willen graag natuurinclusiever werken, maar worden daarin belemmerd. Daartegenover staat dat men een inkomensdaling tot 18% 'bescheiden' vindt, de gewenste transitie naar meer plantaardige productie en consumptie 'te ingewikkeld om mee te nemen' en is zoals gezegd voedselproductie genegeerd als kernopgave of maatschappelijk belang.

WUR pleit voor een volledige compensatie van de veenweide- en stikstofproblematiek rondom N2000 gebieden uit het GLB door verschuiving van budget van pijler 1 naar pijler 2. Dit wordt dus volledig betaald uit de inkomenssteun van alle andere boeren, terwijl juist de inkomens van melkveehouders in de veenweidegebieden uit een inkomensvergelijking al relatief hoog blijken te zijn, zeker vergeleken met akkerbouw. De NAV vindt het onacceptabel dat nu vooral akkerbouwers opdraaien voor deze kosten, wij hoeven niet te worden gestraft voor iets wat we niet hebben veroorzaakt.

WUR constateert overigens ook dat verplichte gewasrotatie onbetaalbaar is dus dat moet dan maar in de basisvoorwaarden. Verder ziet WUR de schaalvergroting in de landbouw als een natuurverschijnsel en stelt men dat het voor de sector niet slecht is dat veel bedrijven geen opvolger hebben. Dit druipt echt helemaal in tegen de praktijk! Schaalvergroting is geen doel van boeren, maar met de geringe marges is het de enige manier om een behoorlijk inkomen te genereren. Door nu de inkomenssteun sterk te verlagen, komt schaalvergroting in een versnelling terecht. De NAV vindt dat ongewenst, wij pleiten altijd al voor het behoud van de familiebedrijven, omdat die schaal het beste past bij landschap en maatschappelijke wensen in Nederland.

Conditionaliteit

De conditionaliteit (voorwaarden) voor pijler 1 zijn sterk verzwakt door de EC. Schouten wil dat nog verder verzwaken door vanggewassen niet mee te laten tellen, 'want dat is maar *green washing* in het huidige GLB'. Maar door het huidige GLB worden er veel meer vanggewassen geteeld dan voorheen wat de bodemkwaliteit sterk ten goede is gekomen. Niet alle biodiversiteit gaat om insecten en bloemen, bodemmicroflora zou ook eens moeten worden meegewogen!

Schouten wil ook eiwitgewassen alleen laten meetellen in niet-productief areaal als zonder gewasbeschermingsmiddelen wordt geteeld. Dit druipt rechtstreeks in tegen de Nationale Eiwitstrategie én tegen de Soy Declaration van het EP. Door de hoge kostprijs van eiwitgewassen hier tegenover de heffingsvrije import, komt de teelt hier alleen van de grond als er op alle mogelijke manieren extra geld mee valt te verdienen. In dat licht vinden wij het ook onbegrijpelijk dat Schouten het WUR advies voor gekoppelde steun voor eiwitgewassen niet noemt.

Toekomstperspectief

Schouten zegt herhaaldelijk dat ze boeren zekerheid en toekomstperspectief wil bieden. Toekomstperspectief bestaat in de eerste plaats uit economisch perspectief. Schouten noemt in haar brief niet dat WUR berekent dat het toch al lage inkomen in de akkerbouw met tot 18% zal dalen en dat het percentage bedrijven in de landbouw onder de lage inkomensgrens met een kwart zal stijgen tot 25%! Daarnaast bestaat toekomstperspectief uit werkbaar regelgeving. Alles wat door WUR als onbetaalbaar en/of onhaalbaar wordt benoemd, komt nu ineens in de voorwaarden voor de basistoelag in pijler 1 terecht, zoals bufferzones en gewasrotatie. Waarbij de betaling daarvoor dus drastisch omlaag gaat.

Oorzaken niet aangepakt

De oorzaken van de problemen in de landbouw worden weer eens vakkundig genegeerd. Boeren worden gedwongen tot verduurzaming, consumenten niet: we houden de grenzen gewoon open voor minder duurzaam geteelde, goedkopere producten.

lees verder op pagina 4

Elke maand laten we in NAV-er in beeld een NAV-lid aan het woord. Deze maand Huibert Knook, akkerbouwer in Willemstad en lid van de werkgroepen Granen en Consumptieardappelen en van het Regiobestuur Zuid/Zuidwest.

Huibert Knook: 'Behoud van geborgde zetels waterschappen essentieel.'

Introductie

We spreken Huibert Knook (48) op een late donderdagavond als hij net binnen is na het instellen van de beregening. Het graszaad heeft nu echt water nodig om te kiemen en voldoende te groeien voor de winter. Huibert heeft een bedrijf van 80 ha akkerbouw aan het Hollands Diep bij Willemstad (Noord-Brabant) en hij is de achtste generatie op het bedrijf. In 2001 is hij in de maatschap gekomen en in 2011 heeft hij het bedrijf overgenomen. Zijn ouders wonen nu in Willemstad. Het bedrijf heeft een extensieve bouwplan met consumptieardappelen, suikerbieten, graszaad, winterarwe, sperziebonen, zaaiuien en akkerranden. Daarnaast werkt Huibert één dag in de week bij Van Meir Onions & Potatoes. Hij vertelt: 'Ik werk daar nu alweer 12,5 jaar. Ze zijn gelukkig flexibel, dus als het druk is op de boerderij kan ik makkelijk mijn werkdag verschuiven.'

Huibert heeft na de middelbare school eerst de HAS in Delft gedaan en vervolgens heeft hij bedrijfseconomie en algemene economie gestudeerd aan de Wageningen Universiteit. Hij heeft bij ABAB Accountants gewerkt. Huibert zegt daarover: 'Toen ik in de maatschap kwam werkte ik nog vijf dagen in de week. In de loop van de tijd ben ik minder buiten de deur gaan werken, maar bij ABAB moest ik minstens drie dagen per week werken en dat was op een gegeven moment niet te combineren.'

Bouwplan

Met zijn extensieve bouwplan voldoet Huibert al aan veel van de aankomende eisen. Hij haalt nu al wel 1 op 4 rustgewassen, maar ook bij hem zal het moeilijk zijn om 1 op 3 rustgewassen te gaan telen, zoals de voorstellen voor het 7e Nitraatprogramma willen. Hij heeft ook 1,5 ha akkerranden via agrarisch natuurbeheer. Huibert maakt zich wel zorgen over de steeds toenemende eisen en regels. Hij zegt daarover: 'In het verleden was het ook al moeilijk, maar we hebben als boeren toch steeds allerlei manieren gevonden om aan de eisen te voldoen. Kennelijk denkt de overheid dat dat nog steeds kan, maar de rek is eruit en de stemming onder boeren is erg negatief. Dat bevordert niet het denken in oplossingen.' Hij maakt zich ook zorgen dat niemand meer weet waar het eten vandaan komt en dat ook bijna niemand zich realiseert dat we wel in Europa strengere eisen aan de productie stellen, maar niet bij importproducten.

Waterschap

Sinds 2016 zit Huibert in het Algemeen Bestuur (AB) van het Waterschap Brabantse Delta, op één van de

drie geborgde zetels voor ongebouwd. Huibert legt uit: 'Van de 30 zetels zijn er zeven geborgd: één voor natuur, drie voor ongebouwd en drie voor bedrijven (gebouwd). Ik zit nu voor een tweede periode in het AB. De geborgde zetels voor ongebouwd worden ingevuld door ZLTO. Je wordt via een sollicitatieprocedure aangesteld. Wat ik zie is dat de mensen op de geborgde zetels eigenlijk het waterschap bij de kerntaken houden. Wij kijken er ook meer met de houding van ondernemers naar, niet vanuit een politieke achtergrond. Waterschappen zijn uitvoerende organisaties, dat leent zich in mijn ogen ook eigenlijk niet voor politiek.'

Door decentralisatie en door uitgebreide inspraak-/meespraakprocedures hebben de waterschappen veel meer werk gekregen wat niet altijd wordt vergoed door de Rijksoverheid. Huibert: 'Bij Brabantse Delta speelt een aantal belangrijke processen: Hoogwaterbeschermingsprogramma, ZW Delta en NL Delta. Hoogwaterbeschermingsprogramma is een uitvoeringsprogramma voor de dijkverzwaring. ZW Delta is een uitvoeringsprogramma van waterschappen en provincies voor klimaatadaptatie. NL Delta is een plan voor een nationaal park, maar het waterschap staat daar afwachtend tegenover.' Het werk voor het waterschap kost hem enkele avonden per maand, maar dat heeft hij er graag voor over want het geeft veel voldoening. Er is ook een goede sfeer in het bestuur en ze werken vanuit een bestuursakkoord. De mensen die de niet-geborgde zetels bezetten zijn wel mensen met veel waterstaatkundige interesse.

Geborgde zetels

Huibert is geen voorstander van het afschaffen van de geborgde zetels bij de waterschappen, zoals GroenLinks en D66 willen. Hij zegt daarover: 'De hoofdtaak van het waterschap is goede ontwatering, goed waterbeheer en een goede waterkwaliteit. Waterbeheer dreigt ondergesneeuwd te raken wanneer je het waterschapsbestuur een puur politieke aanleggenheid maakt. De nadruk komt dan al gauw op natuur en ecologie te liggen. Daar is de agrarische sector ook bij gebaat, maar waterbeheer blijft voor ons het belangrijkste. De geborgde zetels zorgen voor stabiel bestuur en zorgen ervoor dat de belangen van een grote groep bedrijven en ondernemers zichtbaar blijven. Deze zetels worden bovendien ingevuld door mensen met een praktische inslag die goed weten wat er speelt en zo de ogen en oren van het waterschapsbestuur zijn in het gebied.' Hij is er bang voor dat wanneer het waterschapsbestuur een

puur politieke aanleggenheid wordt, de politici in het bestuur meer zullen luisteren naar de belangen van stadsbewoners dan van de boeren en burgers in het buitengebied, simpelweg omdat er in de steden meer kiezers wonen. Huibert voegt nog toe: 'Ik ben bang dat als het waterschap volledig politiek wordt, dat er dan geen meerwaarde meer is van een waterschap als aparte organisatie. Dan is het een kwestie van tijd en dan wordt het waterschap een uitvoerend onderdeel van de provincie.'

De NAV

Huiberts vader is al lang geleden lid geworden van de NAV en Huibert vond het vanzelfsprekend om dit lidmaatschap voort te zetten. Hij zegt daarover: 'Ik ben blij dat de NAV goed het pure akkerbouwbelang laat horen. Ik ben ook lid van ZLTO, maar die moeten toch altijd de belangen van alle sectoren meewegen. Door de grotere organisatie kan LTO wel meer regionale zaken oppakken.'

Huibert is bij de NAV lid van de werkgroepen Granen en Consumptieardappelen en van het Regiobestuur Zuid/Zuidwest. Hij heeft een grote inbreng in de jaarlijkse kostprijsberekeningen van de NAV voor de diverse gewassen. Naast de boerderij, zijn baan, zijn inzet voor de NAV en het waterschapsbestuur heeft Huibert ook nog wat schapen als hobby en jaagt hij. Momenteel is hij bezig een nieuwe jachthond af te richten.

De toekomst

Voor de toekomst wil Huibert het bedrijf steeds aanpassen aan de eisen die de markt en de overheid stellen. Hij zegt erover: 'Ik hoop dat dit niet in gaat houden we dat we als individuele ondernemers niet meer onze eigen keuzes kunnen maken hoe we ons bedrijf willen ontwikkelen en dat het ondernemerschap gaat verdwijnen. Ook zullen we steeds meer alternatieve teeltmaatregelen gaan toepassen. Afgelopen jaar heb ik een proef gehad met elektrisch loofdoden. Ik denk dat hierin wel toekomst zit, maar de ontwikkelingen volgen elkaar snel op.' **NAV**

Bedrijfsomvang: 80 ha

Bouwplan: 14 ha consumptieardappelen
11,5 ha suikerbieten
26,1 ha winterarwe
8 ha sperziebonen
5,5 ha graszaad
6 ha zaaiuien
1,5 ha akkerranden
6 ha grasland

En wat deed de NAV nog meer in september?

- Het NAV-bestuur heeft een gesprek gehad met het bestuur van Agractie om te kijken waar we elkaar kunnen versterken.
- De NAV is bij de officiële oprichtingsbijeenkomst van Farmers Defence Force geweest. Het was een goed georganiseerde bijeenkomst met een aantal sprekers met een duidelijk verhaal.
- De NAV heeft deelgenomen aan een tweedaagse vergadering om de doelen van de Waddenagenda helder te krijgen. Daarbij vonden onze doelen voor de landbouw brede steun. **NAV**

vervolg van pagina 2

GLB plannen: akkerbouw betaalt de prijs

De overheden blijven kortdurende pachtcontracten aanbieden zonder te begrijpen dat dat niet uitnodigt tot duurzaam bodembeheer. Er is geen markt- en prijsbeleid en daardoor zijn de prijzen en marges laag, wat de minder gewenste schaalvergroting in de hand werkt. Met een rapport van CLM in opdracht van de minister over belemmerende wet- en regelgeving voor natuurinclusieve landbouw is niets gedaan. In plaats van nu eens naar deze basisproblemen te kijken rolt men plannen uit die deze problemen niet oplossen maar zelfs vergroten. Hoe lager het inkomen, hoe sneller de schaalvergroting. Hoe lager het inkomen, hoe minder ruimte voor verduurzaming. Onze conclusie is dat het voor akkerbouwers nauwelijks meer loont om deel te nemen aan het GLB. De minister zal dan als reactie de gewenste verandering in regelgeving vastleggen, zoals nu bij het 7e NAP met de teeltvrije zones dreigt te gebeuren. Daardoor zal het verdwijnen van de akkerbouw nog sneller gaan in Nederland. Dat druist dan rechtstreeks in tegen de maatschappelijke en politieke wensen voor een verschuiving naar meer plantaardige productie en maakt ook een bijdrage aan de biobased economie onwaarschijnlijk. Maar dan wordt wel aan de milieu-, klimaat- en biodiversiteitsdoelen van de landbouw voldaan, immers de schoonste landbouw is geen landbouw. En het voedsel importeren we dan wel. Daarbij vergezocht dat als je je als land afhankelijk maakt van import, je uiterst kwetsbaar wordt en bovendien geen eisen kunt stellen aan de kwaliteit van het voedsel wat de generaties na ons zullen eten. Overigens missen wij ook de afwenteling op andere landen in de overwegingen. Recent onderzoek in Kiel concludeert dat de Farm2Fork plannen netto geen klimaatwinst opleveren maar wel negatieve effecten hebben op de economie en de voedselzekerheid. Als wij straks aardappels uit Polen of zelfs Zuid-Amerika moeten importeren geldt datzelfde. Ons eigen straatje keurig schoongeveegd, maar de wereld schiet er niks mee op. De EU en de FAO waarschuwen voor de afname van geschikte landbouwgrond door klimaatverandering, maar in Nederland nemen wij binnen een aantal jaar een kwart van het nu beschikbare areaal uit productie. Dat zijn de fouten die voortvloeien uit de misvatting dat voedselproductie niet belangrijk is.

Foto voorpagina: Wim Verdonschot

Vragen

De NAV heeft in een brief aan de minister antwoord gevraagd op de volgende vragen:

1. Vindt de minister het rechtvaardig dat akkerbouwers die part noch deel hebben aan de veenweideproblematiek en de stikstofproblematiek, grotendeels de prijs hiervoor betalen?
2. Waarom gaat de minister niet in op de conclusies van de WUR dat er nog meer bedrijven onder de lage inkomensgrens komen en dat de inkomens van met name akkerbouwers er tot 18% op achteruit gaan?
3. Waarom adresseert de minister niet de werkelijke problemen zoals markt- en prijsbeleid, hefingsvrije import van minder duurzaam geteeld product, korte pachtcontracten, belemmerende regelgeving met betrekking tot kringloop- en natuurinclusieve landbouw?
4. Hoe wil de minister doelen als een verschuiving naar meer plantaardige productie, bijdrage aan biobased economie, de Nationale Eiwit Strategie, het behoud van familiebedrijven en het eerste doel van het GLB, nl. boeren een redelijk inkomen geven om de voedselzekerheid te garanderen, bereiken?
5. Is de minister van plan om het advies over gekoppelde steun voor eiwitgewassen over te nemen?
6. Ziet de minister niet in dat er sprake is van afwenteling, d.w.z. dat de productie zich zal verplaatsen naar landen met een minder duurzame productiewijze, waarbij wij meer en meer afhankelijk worden van importvoedsel?

Met de huidige voorstellen kunnen wij als NAV niet anders concluderen dan dat veel akkerbouwers beter niet mee kunnen doen aan het GLB. Wij vinden de huidige plannen onrechtvaardig, omdat daar waar al duurzame productie is geld wordt weggehaald om te geven aan bedrijven die meer kunnen verduurzamen.

De NAV vindt dat de betaling voor de veenweide- en stikstofproblematiek niet door andere boeren maar vanuit de Rijksbegroting moet worden betaald. De minister is tenslotte verantwoordelijk voor een behoorlijk inkomen voor alle boeren en voor voedselzekerheid. **NAV**

Agenda

27 oktober 2021 Bestuursvergadering NAV

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2022 betaalt u € 50,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2022 is de contributie € 50,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (06-15 62 44 60).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Postbus 318
8250 AH Dronten

tel 06 - 15 62 44 60

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord
Gerlof Bergmans
06 - 45 28 67 85

Regio Noordoost
Berend Jansema
0599 - 326 308

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraad
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 6 november.